

Sygn. akt XV C 384/12

WYROK częściowy

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 czerwca 2013 r.

Sąd Okręgowy w Gdańsku w XV Wydziale Cywilnym

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Weronika Klawonn

Protokolant: st. sekr. sąd. Magdalena Florian

po rozpoznaniu w dniu 21 czerwca 2013 r. w Gdańsku

na rozprawie

sprawy z powództwa K. W.

przeciwko (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością Oddział w Polsce w W.

o zapłatę

oddala powództwo w zakresie żądania zapłaty kwoty 200000 zł. wraz z odsetkami tytułem zadośćuczynienia.

Uzasadnienie wyroku częściowego z dnia 21 czerwca 2013 r.

1. Stanowiska stron

1.1. Stanowisko powódki K. W.

1.1.1. Żądanie.

Powódka K. W. pozwem skierowanym ostatecznie przeciwko (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w Polsce w W. domagała się zasądzenia na swoją rzecz od pozwanego następujących kwot:

1) Tytułem zadośćuczynienia:

- 200000 zł. z odsetkami od dnia 1 kwietnia 2005 r. do dnia zapłaty

- 18150 zł. 14 gr. - jako odsetki od odsetek od kwoty 100000 zł. już wypłaconej, wraz z odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty

(Wyliczenie odsetek k. 107)

2) tytułem odszkodowania (poniesionych kosztów wynikających z doznanego uszkodzenia ciała) 327453 zł. 58 gr. wraz z ustawowymi odsetkami od kwot:

- 79 292 ł. 99 gr. - od dnia 1 kwietnia 2005 r.,

- 39906 zł. 8 gr. - od dnia 2 października 2005 r.

- 35829 zł. 93 gr. - od dnia 12 lutego 2006 r.

- 58 973 zł. 46 gr. - od dnia 16 września 2006 r.

- 19095 zł. 55 gr. - od dnia 5 grudnia 2006 r.,

- 94355 zł. 57 gr. - od dnia doręczenia pozwu

Na sumę odszkodowania składają się następujące wydatki (k. 6 - 7) :

a) zakup lekarstw - 19 374 zł. 62 gr., (zestawienie k. 109 - 120)

b) rehabilitacja - 88186 zł. 41 gr. (zestawienie k. 231 - 233,)

c) konsultacje lekarzy specjalistów 3527 zł. 50 gr. (Zestawienie k. 290)

d) sprzęt rehabilitacyjny 16 357 zł. 60 gr. (Zestawienie k.331)

e) obuwiu ortopedyczne 3789 zł. 50 gr. (zestawienie k. 363)

f) bilety kolejowe członków rodziny 8333 zł. 30 gr., (zestawienie k. 381, dalsze bilety k.464)

g) koszty zużytego paliwa 5758 zł. (Zestawienie k. 471)

h) koszty dodatkowego odżywiania 17965 zł. (zestawienie k. 513,)

i) koszty opieki 161154 zł. (zestawienie k. 401 + dokumenty dotyczące pracy B. P.)

3) tytułem odszkodowania za utracone zarobki:

- 37148 zł. - wraz odsetkami od dnia 1 kwietnia 2005 r.

- 6806 zł. 30 gr. - odsetki od kwoty 30000 zł. wypłacone 16 lutego 2007 r. - wraz z odsetkami od dnia wniesienia powództwa

(Zestawienie k.408)

4) tytułem renty wyrównawczej zaległej:

- 131500 zł. - renta zaległa za okres od dnia 10 lipca 2005 r. do 30 listopada 2007 r. wraz odsetkami:

- od kwoty 82624 zł. od dnia 10 lipca 2007 r.

- od kwoty 48976 zł. - od doręczenia pozwu

- 6122 zł. miesięczne do dnia 15-go każdego miesiąca od dnia 1 grudnia 2007 r.

- 8723 zł. - tytułem odsetek od już wypłaconej kwoty 80500 zł. zapłaconej w dniu 16 lutego 2007 r.

(Zestawienie k. 412 , + orzeczenia ZUS , zaświadczenia o zarobkach)

5) tytułem renty wobec zwiększenia potrzeb

- 6678 zł. płatna od dnia 1 grudnia 2007 r.

6) ustalenie na przyszłość odpowiedzialności pozwanego za skutki wypadku

1.1.2. Podstawa faktyczna żądania:

1.1.2.1. W dniu 25 lipca 2003 r. w M. koło T. doszło do wypadku drogowego, w którym zderzyły się dwa samochody: kierowany przez R. W. samochód osobowy marki T. (...), należący do Banku (...) w W. oraz kierowany przez P. R. ciągnik siodłowy m-ki (...). Sprawcą wypadku był R. W., który jadąc z T. do G. zjechał na przeciwny pas ruchu i uderzył w prawidłowo nadjeżdżający z przeciwka ciągnik siodłowy z naczepą.

1.1.2.2. Powódka K. W. zajmująca miejsce z tyłu za fotem kierowcy doznała rozległych obrażeń: urazu czaszkowo-mozgowego, masywnego urazu twarzoczaszki, licznych złamań w obrębie czaszki, jamy nosowej, sitowia i ścian oczodołów oraz żuchwy, złamania podstawy czaszki, urazu klatki piersiowej. Złamania obojczyka prawego, urazu brzucha, pęknięcia podtorebkowego lewego płata wątroby, urazu miednicy, złamania kości łonowej prawej, krwiaka prawego stawu biodrowego. Powódka była przez szereg miesięcy hospitalizowana i poddawana zabiegom. Przechodziła także długotrwały proces rehabilitacji.

1.1.2.3. Obrażenia ciała, których doznała powódka był przyczyną ogromnych cierpień fizycznych i psychicznych, które trwają do chwili obecnej. Skutki obrażeń są nieodwracalne. Powódka nie zdaje sobie sprawy z obecnego stanu zdrowia. Powódka została pozbawiona radości życia osobistego, rodzinnego i zawodowego. Powódka niedawno przed wypadkiem ukończyła wyższe studia praco wała jako kierownik działu administracyjnego w dużej firmie w Warszawie z wynagrodzeniem 5000 miesięcznie. Jej perspektywa zawodowa zapowiadała się obiecująco. Na skutek wypadku nie może realizować się w roli żony, matki a także innych rolach życia społecznego.

1.1.2.4. Samochód sprawcy wypadku był ubezpieczony od odpowiedzialności cywilnej był ubezpieczony od odpowiedzialności cywilnej w zakładzie pozwanego.

1.1.2.5. Powódka zwróciła się o zapłatę zadośćuczynienia w kwocie 300000 zł. i pokrycie szkód powstałych w wyniku wypadku. Pozwany uznał żądanie zadośćuczynienia do kwoty 200000 zł. zmniejszając je o 50%, przyjmując, że powódka przyczyniała się do zwiększenia szkody przez to, że w chwili wypadku nie miała zapiętych pasów bezpieczeństwa.

1.2. Pozwany w odpowiedzi na pozew (k.855 i nast.) wniósł o oddalenie powództwa. Pozwany podniósł następujące zarzuty przeciwko żądaniu pozwu.

1.2.1. Powódka nie udowodniła wysokości roszczeń - w tym roszczenia o zapłatę zadośćuczynienia. Pozwany przyznał fakt wypłaty zadośćuczynienia w kwocie 10000 zł. Wypłacona w postępowaniu likwidacyjnym kwota uwzględnia wszystkie kryteria decydujące o wysokości zadośćuczynienia.

1.2.2. Powódka przyczyniła się do powstania szkody w stopniu pełnym .

1.2.2.1. W chwili wypadku powódka nie miała zapiętych pasów bezpieczeństwa. W tym czasie obowiązywał wszystkich pasażerów samochodów osobowych obowiązek korzystania z pasów bezpieczeństwa. K. W. wiedziała o takim obowiązku oraz o możliwych skutkach braku korzystania z pasów. Było to wiedza powszechna.

1.2.2.2. Użycie przez powódkę pasów bezpieczeństwa spowodowałoby , że w chwili zderzenia nie uderzyłaby w tył fotela kierowcy. Tym bardziej, że w chwili wypadku spała, więc jej ciało przesunąłoby się w sposób bezwładny. Użycie pasów bezpieczeństwa uchroniłoby powódkę całkowicie od uderzenia w tył fotela kierowcy, a tym samym od obrażeń - może poza zasinieniami i otarciami naskórka. Doznane przez powódkę uszkodzenia ciała związane są w całości z uderzeniem w tył fotela kierowcy. Wskazuje to, że przyczyną poniesionych przez powódkę szkód na osobie był brak użycia przez nią pasów bezpieczeństwa.

1.2.3. Brak zapięcia pasów bezpieczeństwa może być rozpatrywany także jako działanie na własne ryzyko. Powódka świadomie zgodziła się na ryzyko odniesienia obrażeń, nieodzownie łączące się z taką decyzją. Działanie na własne ryzyko polega na świadomym podjęciu działań które może spowodować powstanie szkody u tej osoby.

1.2.4. Podnoszenie przez powódkę roszczenia o zapłatę zadośćuczynienia może być traktowane jako nadużycie prawa podmiotowego. Niedopuszczalne jest wykonywanie prawa, które zostało nabyte w sposób nieetyczny bądź sprzeczny z przepisami prawa. Działanie powódki polegające na zaniechaniu zapięcia pasów bezpieczeństwa było sprzeczne z prawem. Naruszało przepisy ustawy Prawo o ruchu drogowym.

1.2.5. Pozwany ponosi odpowiedzialność do wysokości sumy gwarancyjnej 1.000.000 USD.

1.3. W toku postępowania strony składały pisma procesowe zawierające ich uszczegółowione stanowiska.

1.3.1. Pismo procesowe powódki z dnia 3 lipca 2008 r. (k. 961 i nast.) zawiera stanowisko odnoszące się do odpowiedzi na pozew.

2. Dotychczasowe postępowanie.

2.1. Sąd Okręgowy w Gdańsku wyrokiem z dnia 30 kwietnia 2010 r. oddalił powództwo. Na skutek apelacji powódki Sąd Apelacyjny w Gdańsku w dniu 29 października 2010 r. uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji. W uzasadnieniu wyroku Sąd Apelacyjny zawarł następujące wskazówki co do dalszego rozpoznania i rozstrzygnięcia sprawy. Sąd I instancji winien ustalić, jaki podmiot i na jakiej zasadzie i podstawie prawnej jest obowiązany do naprawienia szkody. Sąd winien także rozważyć zwrócenie się do do zakładu Medycyny Sądowej w B. o sporządzenia opinii uzupełniającej na okoliczność obrażeń, jakie poniosłaby powódka mając prawidłowo zapięte pasy bezpieczeństwa i przy założeniu, że podczas zderzenia nie doszłoby do kontaktu powódki z fotelem kierowcy oraz twardymi częściami karoserii wewnętrznej. Ustalając stopień przyczynienia się powódki do powstania szkody Sąd I instancji powinien mieć na uwadze różnice między przyczynieniem się poszkodowanego a jego wyłączną winą. Praktyczna konsekwencja uwzględnienia tych różnic polega na tym, że przyczynienie się poszkodowanego do powstania szkody w żadnym stopniu nie może równać się ani przewyższać 100%.

3. Podstawa faktyczna wyroku częściowego

3.1. W dniu 1 stycznia 2003 r. (...) Spółka Akcyjna wystawiła polisę ubezpieczeniową numer (...). Polisa generalna potwierdzała zawarcie pomiędzy Bankiem (...) SA a (...) SA umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych, wchodzących w skład floty samochodowej Banku (...) SA na okres od dnia 1 stycznia 2003 r. do dnia 31 grudnia 2003 r. Na liście pojazdów objętych polisą ubezpieczeniową znajdował się samochód osobowy marki T. (...), nr rej. (...). Jako suma gwarancyjna Polisie generalnej została wskazana suma 1000000 USD.

(okoliczność bezsporna, polisa, wykaz pojazdów ubezpieczonych - akta szkody)

3.2. W dniu 27 grudnia 2007 r. Komisja nadzoru finansowego wydała decyzje Nr (...), która zatwierdziła umowę z dnia 30 października 2006 r. zawartą pomiędzy (...) SA a (...) SA o przeniesienie portfela ubezpieczeń i aktywów przeznaczonych na pokrycie zobowiązań wynikających z przeniesienia portfela. Zgodnie z umową o przeniesienie portfela oraz treścią Decyzji (...) wszystkie umowy ubezpieczenia zawarte przed dniem przeniesienia portfela, tj. przed dniem 1 stycznia 2008 r., w tym umowa ubezpieczenia, z którą związane są roszczenia powódki, zostały przeniesione na (...) S.A. Ta zaś wykonywała działalność ubezpieczeniową na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez swój oddział tj. (...) SA oddział w Polsce z siedzibą w W..

(okoliczność bezsporna, vide: odpis KRS k. 596. Decyzja (...) z dnia 27 grudnia 2007 r. k. 545, umowa przeniesienia portfela ubezpieczeń k. 555, odpis KRS k. 569) polisa generalna. 573.

3.3. Z dniem 29 września 2009 r. (...) Spółka Akcyjna Oddział w Polsce zmieniała firmę na (...) Spółka Akcyjna Oddział w Polsce.

(okoliczność bezsporna, vide KRS k. 1139)

3.4. Decyzją z dnia 7 listopada 2012 r. Sąd Wyższej Instancji w Londynie zatwierdził połączenie spółki prawa francuskiego (...) SA jako spółki przejmowanej ze spółka prawa angielskiego (...) jako spółką przejmującą. Pomiędzy spółkami doszło do transferu portfela ubezpieczeń. Skutki połączenia zgodnie z decyzją (...) nastąpiły z dniem 1 grudnia 2012 r. po połączeniu spółek w dniu 3 grudnia nastąpiła zmiana nazwy na (...).

(okoliczność bezsporna, vide: odpis zupełny KRS k. 1407 i nast.)

3.5. Powódka K. W. urodziła się (...). w G.. W 2003 . ukończyła studia w Wyższej szkole Administracji i (...) w G., uzyskując tytuł magistra. Od 2003 r. pracowała na stanowisku kierownika działu administracyjnego w(...)Sp. zo.o. w W.. Pozostawała w związku małżeńskim w R. W.. Nie miała dzieci. Była osobą zdrową. Posiadała prawo jazdy. Miała doświadczenie w kierowaniu samochodem zarówno w trasie, jak i w ruchu miejskim. Powódka miała ok. 162 cm wzrostu i ważyła ok. 50 kg.

(dowód: zeznania świadków: B. P. k. 969 i nast., M. P. k. 972 i nast. pisma (...) sp. z o.o. k 413 i nast.)

3.6. Mąż powódki R. W. był pracownikiem Banku (...) S.A i korzystał z samochodu T. jako samochodu służbowego. Wykorzystanie samochodu w celach nie związanych bezpośrednio z wykonywaniem pracy odbywało się za ogólną zgodą pracodawcy i nie wymagało odrębnych oświadczeń w tym przedmiocie.

(dowód: pisma Banku (...) z dnia 26 kwietnia 2006 r. - akta szkody)

3.7. R. W. posiadał prawo jazdy od 1994 r. Przez okres pięciu lat trasę z (...) do G. i z powrotem przejeżdżał około dwa razy w tygodniu.

(okoliczność bezsporna, vide zeznania R. W. przesłuchane go w charakterze podejrzanego k. 117 i nast. akt. Ds. 2454/03

3.8. W dniu 23 lipca 2003 r. R. W. wracał samochodem służbowym W. do G.. Przewoził swoich znajomych oraz żonę - powódkę K. W.. Powódka, ani znajomi R. W. nie uiszczali jakiegokolwiek wynagrodzenia za przejazd.

(okoliczność bezsporna)

3.9. Powódka K. W. zajmowała miejsce na tylnym siedzeniu za fotelem kierowcy. Samochód T. był wyposażony w pięć trójpunktowych bezwładnościowych pasów bezpieczeństwa. Pasy bezpieczeństwa były sprawne. Siedzenia tylnej kanapy posiadały zagłówki. Powódka nie była przypięta pasami bezpieczeństwa.

(opinia biegłych R. G. i J. S. , koperta k. 1384)

3.10. Podczas jazdy niebo było zachmurzone. Padał deszcz. Temperatura powietrza wynosiła około 18 st. C. nawierzchnia jezdni była mokra.

(okoliczność bezsporna, vide opinia biegłych - kop. K. 1384)

3.11. Około godz. 22.45 kierujący pojazdem T. (...)R. W.i w miejscowości M. podczas pokonywania łuku drogi w prawo zjechał na przeciwny pas jezdni, gdzie czołowo zderzył się z jadącym w przeciwnym kierunku tym pasem zespołem pojazdów. Samochodem ciężarowym jechał P. R., który poruszając się swoim prawym pasem jechał w kierunku T.. Prędkości kolizyjne pojazdów wynosiły ok. 50 km./h. Początek kontaktu samochodu osobowego T. ciągnikiem R. nastąpił w obrębie przedniego prawego narożnika pojazdu T., z następową krótką gwałtowną rotacją w prawo. Po zderzeniu zespół pojazdów "przepchnął" samochód osobowy w swoim pierwotnym kierunku na odległość pięćdziesięciu kilku metrów, zatrzymując się ostatecznie na pasie ruchu prowadzącym do T..

(opinia biegłych R. G. i J. S. , koperta k. 1384)

3.12. Przestrzeń kabiny otaczającej osobę na tylnym siedzeniu nie została w sposób znaczący zdeformowana. W chwili zderzenia pojazdów niezapięte pasem bezpieczeństwa ciało powódki poruszało się w kierunku wyznaczonym przez przedzderzeniowy ruch pojazdu T., zaś samochód gwałtownie wyhamował swój ruch zderzając się czołowo z ciągnikiem siodłowym R.. Spowodowało to bardzo silne uderzenia ciała powódka w znajdujące się przed nią struktury - oparcia fotela kierowcy. Twarz powódki poniżej linii łuków brwiowych uderzyła w górną część fotela kierowcy, co spowodowało u powódki masywne złamania kości z cofnięciem całego masywu twarzoczaszki ku tyłowi. Wśród złamań kości twarzy poza podgłówkowym złamaniem obu gałęzi nastąpiło dodatkowo złamania trzonu w części przedniej na wysokości prawej "dwójki", z wyłamaniem trójkątnego odłamu pośredniego. Było to skutkiem uderzenia w jeden z prętów mocujących zagłówek fotela kierowcy. Skutkiem tego urazu było też stłuczenie mózgu. Tak silne uderzenie spowodowało też prawdopodobnie uszkodzenie mocowań zagłówka, który znalazł się po wypadku poza samochodem. Jednocześnie z uderzeniem twarzą w zagłówek doszło do uderzenia tułowiem w oparcie fotela kierowcy. Obrażenia tułowia mają charakter nieco asymetryczny. Wynika to z asymetrii uderzenia t. w ciągnik siodłowy. Powódka boczną powierzchnią prawego uda uderzyła w oparcie fotela kierowcy. Mogło to spowodować złamanie obręczy miednicy w obrębie prawej kości łonowej i bocznej prawej części kości krzyżowej.

(Dowód: opinia biegłych R. G. i J. S. , koperta k. 1384, opinia uzupełniająca audite rozprawa z dnia 10 kwietnia 2013 adn. 00:04:01)

3.13. Powódka na skutek wypadku doznała następujących obrażeń ciała:

- masywny uraz twarzoczaszki i czaszkowo-mózgowy ze zranieniami twarzy, licznymi złamaniami w obrębie szczęki, jamy nosowej, sitowia ścian oczodołów (zwłaszcza lewego), złamania żuchwy i kości podstawy czaszki z przesunięciem masywu twarzoczaszki ku tyłowi i ze stłuczeniem tkanki mózgowej,
- stłuczenie klatki piersiowej ze złamaniem obojczyka,
- uraz brzucha z podtorebkowym pęknięciem lewego płata wątroby,
- złamanie kości gónowej po stronie prawej,
- krwiak okolicy prawego biodra,

Obrażeniom tym towarzyszył wstrząs hipowolemiczny i niewydolność krążeniowo-oddechowa.

(Dowód: opinia Zakładu Medycyny Sądowej UM w B. k. 1083 i nast. opinia biegłych R. G. i J. S. , koperta k. 1384)

3.14. Gdyby powódka była przypięta prawidłowo pasami bezpieczeństwa oczekiwanymi obrażeniami powódki były powierzchowne stłuczenia powłok ciała na przebiegu pasów bezpieczeństwa. Najpoważniejsze mogłyby być skutki przeciążeń działających na kręgosłup, najpewniej bez zmian kostnych , z dolegliwościami bólowymi mogącymi się utrzymywać przez kilka tygodni.

(opinia biegłych R. G. i J. S. , koperta k. 1384, opinia uzupełniająca, audite rozprawa 10 kwietnia 2013 r. adn. 00:32:20)

3.15. Bezpośrednio po wypadku powódka w stanie krytycznym została przewieziona do Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego w(...) , w którym na Oddziale Anestezjologii i Intensywnej terapii przebywała od 26 lipca 2003 r. do 31 lipca 2003 r. Chorą zaintubowano, wykonano niezbędną diagnostykę, Zaopatrzono rany twarzy założono tamponadę nosa. Przetoczono krew, osocze antyhemofilowe, witaminę K i krioprecypitat z powodu zaburzeń krzepnięcia. Powódka została podłączona do respiratora. Z powodu licznych złamań kości twarzoczaszki w trybie pilnym założono tracheotomię.

(Dowód: karta informacyjna leczenia szpitalnego k. 22)

3.16. Następnie powódka została przewieziona do Samodzielnego Publicznego Szpitala Klinicznego nr (...) w G. do Kliniki Anestezjologii i Intensywnej Terapii, gdzie przebywała do 27 sierpnia 2003 r. W dniu 13 sierpnia 2003 r. wykonano zabieg operacyjny - zespolenie żuchwy, szczęki oraz zespolenie na zewnętrznej krawędzi oczodołu.

(dowód: karta informacyjna leczenia szpitalnego k. 24)

3.17. Potem wróciła do Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego w G. na czas do 27 października 2003 r. W dniu 5 września 2003 r. wykonano zabieg odbarczenia wodniaka [p stronie lewej przez trepanopunkcję. Powódka wymagała długotrwałego karmienia przez sondę a następnie przez gastrostomię założoną operacyjnie. Po ok. 8 tygodniach usunięto wiązania międzyszczękowe i szyny nazębne. W kolejnych dniach chorą zdekaninulowano. Podlegała rehabilitacji. Powódka była konsultowana neurologicznie i psychiatrycznie. Podejrzewano zespół depresyjny reaktywny. Powódka była także poddawana innym konsultacjom.

(Dowód: karta informacyjna leczenia szpitalnego k. 26)

3.18. Od 27 października 2003 r. do 25 grudnia 2003 r. powódka była leczona w Klinice Neurologii Dorosłych A.M w G.. Zdiagnozowano zespół czołowy z dominującymi dysfunkcjami wykonawczymi oraz przewlekłą amnezją pourazową. Zastosowano leczenie i rehabilitację.

(Dowód: karta informacyjna leczenia szpitalnego k. 28)

3.19. W okresie od 25 listopada 2003 r. do 13 lutego 2004 r. powódka przebywała na Neurologii Pododdziale Rehabilitacji Szpitala Specjalistycznego w K.. Po rehabilitacji uzyskano poprawę sprawności powódki. Zmniejszył się niedowład prawostronny, Przy asekuracji osoby drugiej była w stanie przejść kilkadziesiąt metrów. Wózkiem poruszała się sama. Zgłaszała potrzeby fizjologiczne, ogólnie stała się spokojniejsza, ale utrzymywały się zaburzenia pamięci oraz chwiejność afektywna.

(Dowód: karta informacyjna leczenia szpitalnego k. 31 i nast.)

3.20. Dalszy ciąg rehabilitacji odbywał się:

- w (...) Centrum Rehabilitacji w D. od dnia 1 kwietnia 2004 do dnia 13 maja 2004 r., w NZOZ (...) w (...) - od dnia 28 czerwca 2004 r. do 25 lipca 2004 i od 2 kwietnia 2006 r. do 7 lipca 2006 r., od 19 listopada 2006 do 17 grudnia 2006 r., od 18 sierpnia 2007 r. do 1 września 2007r.,

- w (...) im. Dr. A J. A.M. w B. od 3 września 2004 do 8 października 2004 r., w A&S (...) w K. od dnia 9 listopada 2004 r. do 17 grudnia 2004r., od 16 maja 2005 r. do 20 czerwca 2005 r., od 29 sierpnia 2005 r. do 14 października 2005 r., od 5 czerwca 2006 r. do 7 lipca 2006 r., od 18 września 2006 r. do 20 października 2006 r., od 18 czerwca 2007 r. do 27 lipca 2007 r., od 17 września 2007 r. do 31 października 2007 r.,

- w ośrodku (...) w Z. - od dnia 3 listopada 2005 r. do 16 listopada 2005 r.

Poza tym powódka korzystała z rehabilitacji ambulatoryjnej w: zakładzie rehabilitacji w G., Centrum Rehabilitacji i Odnowy Biologicznej w G., Zakładzie prof. J. L. w G., ZOZ M. w G..

(okoliczności bezsporne, vide dokumentacja medyczna, zeznania świadka B. P. k. 969 i nast., zeznania świadka M. P. k. 972.)

3.21. W chwili obecnej u powódki występuje trwale inwalidztwo w postaci:

- niedowładu obu kończyn dolnych ze zniekształceniami końsko-szpotaowymi stóp,
- niewielkiego stopnia niedowładu kończyny górnej prawej,

- ciężkiego zespołu psychoorganicznego otępiennie-charakteropatycznego z nadmierną drażliwością, wzmożoną mimiką, zubożoną osobowością i brakiem krytycyzmu,

- zaburzeń węchu i smaku

Powódka jest całkowicie niezdolna do samodzielnej egzystencji. Wymaga stałej pomocy innych osób. Porusza się na wózku inwalidzkim. Jej inwalidztwo ma charakter trwały i nieodwracalny. Wymaga stałej rehabilitacji, aby nie uległa pogorszeniu funkcja narządów ruchu.

Powódka nie ma realnych widoków powodzenia na przyszłość. Wykluczone zostały wszelkiego rodzaju aktywności życiowe (praca zawodowa, uprawianie sportu czy rekreacji, macierzyństwo).

Sprawność mózgu powódki z uwagi na doznane uszkodzenia jest obniżona. Zapomina znaczną część tego, co się nauczyła, Zdaje sobie jednak sprawę ze swojego stanu zdrowia. Można z nią nawiązać logiczny kontakt, lecz szybko zapomina.

Dowód: opinia Zakładu medycyny Sądowej UM w B. k. 1083. zeznania świadka B. P. k. 969 i nast., zeznania świadka M. P. k. 972.)

3.22. Postanowieniem z dnia 27 lutego 2004 r. umorzono śledztwo w sprawie przeciwko R. W. - z uwagi na jego śmierć.

(okoliczność bezsporna, vide: postanowienie k. 133 akt Ds. 2454/03).

3.23. Powódka pismem z dnia 25 lutego 2005 r. zwróciła się o wypłatę zadośćuczynienia w kwocie 300000 zł. W dniu 25 maja 2005 r. pozwany przekazał na rzecz powódki z tego tytułu 20.000 zł. - tytułem zaliczki, następnie w dniu 8 stycznia 2007 r. przyznał zadośćuczynienie w kwocie 100000 zł. Wpłaty pozostałej kwoty 80000 zł. dokonano w dniu 16 lutego 2007r.

(okoliczność bezsporna, vide pismo powódki k. 423, zestawienie k. 107)

4. Ocena dowodów.

4.1. Sąd nie przeprowadzał dowodów co do następujących okoliczności uznanych przez Sąd za bezsporne:

- zawarcie umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej oraz jej zakres,

- następstwo prawne pomiędzy ubezpieczycielem a pozwanym.

- wypłacone przez ubezpieczyciela świadczenia

Okoliczności te wynikały z twierdzeń stron i zostały poparte stosownymi dokumentami (przywołanymi we wcześniejszej części uzasadnienia).

4.2. Okoliczności związane z trybem życia powódki przed wypadkiem Sąd ustalił na podstawie zeznań świadków - rodziców powódki B. g. i M. P., a także niektórych dokumentów o charakterze prywatnym. Zeznania świadków w powołanym zakresie Sąd uznał za w pełni wiarygodne. Pozwany nie kwestionował przytoczonych okoliczności.

4.3. Przebieg procesu leczenia i rehabilitacji został wykazany obszerną dokumentacją medyczną poddaną analizie biegłych Zakładu medycyny Sądowej UM w B.. Sąd w zakresie opisującym doznane obrażenia oraz leczenie i rehabilitację powódki, a także jej aktualny stan zdrowia i rokowania uznał tę opinię za rzetelną. Opinia w tym zakresie nie była kwestionowana.

4.4. Przebieg wypadku (zderzenia pojazdów) Sąd ustalił w oparciu o opinię biegłego inż. R. G.(opracowującego opinię wspólnie z lek. J. S.). W ocenie Sądu opinia w zakresie rekonstrukcji zderzenia pojazdów jest

rzetelna i wiarygodna. Została wydana na podstawie materiału procesowego zgromadzonego w postępowaniu przygotowawczym. Jej wydanie poprzedzała analiza danych wyjściowych związanych z informacjami technicznym o pojazdach uczestniczących w zdarzeniu, warunkach pogodowych oraz miejscu zdarzenia. Obliczenia i symulację przeprowadzono przy użyciu specjalistycznego oprogramowania. Biegły składając ustnie opinię uzupełniającą obszernie wyjaśnił metodologię badań. Odnosił się także do uwag powódki dotyczących przyjęcia wartości prędkości zderzenia.

4.5. Istota sporu w zakresie dotyczącym ustaleń faktycznych w ocenie Sądu zasadzała się wokół kwestii mechanizmu powstania obrażeń powódki, a w szczególności wpływu na rozległość tych obrażeń faktu braku zapięcia pasów bezpieczeństwa. Te okoliczności Sąd ustalił także na podstawie opinii biegłego R. G. i J. S.. Biegli przeprowadzili rekonstrukcję zderzenia się pojazdów oraz symulację biomechaniczną - tj. ruchu ciał w pojeździe podczas zderzenia. Na tej podstawie wyjaśnili mechanizm powstania poszczególnych obrażeń u powódki. W ocenie Sądu biegli dysponowali dostatecznymi danymi (np. masy pojazdów, prędkości, dane techniczne pojazdów, krzywa łuku drogi, masy ciał w pojeździe) oraz narzędziami (oprogramowanie) do przeprowadzenia stosownych obliczeń, wykonania symulacji oraz sformułowania wniosków. Biegli na rozprawie wyjaśnili przyjętą przez siebie metodę badań, a także zależności pomiędzy określonymi obrażeniami a przebiegiem zderzenia pojazdów. Posiadane dane oraz narzędzia, a także dostępne materiały w postaci statystyk pozwoliły biegłym także na ustalenie prawdopodobnych obrażeń powódki oraz mechanizmu ich powstania, w sytuacji gdyby była przypięta prawidłowo pasami bezpieczeństwa. Sąd posiłkował się także opinią biegłego inż. J. P.(k. 986 oraz 1031). Opinia ta, jakkolwiek zawiera podobne wnioski, nie jest poparta wnikliwymi wyliczeniami. Stosowną argumentację zawiera dopiero opinia ustna.

4.6. Sąd natomiast uznał za nierzetelną opinię ZMS AM w B. w zakresie dotyczącym analizy mogący powstać obrażeń w razie przypięcia powódki pasami bezpieczeństwa. Biegli wysuwając określone tezy powołują się na "doświadczenie sądowo-lekarskie". Brak natomiast jakichkolwiek odniesień do prędkości pojazdów, mechanizmu zderzenia (poza wskazaniem na zderzenie na łuku drogi), masy ciała powódki. Teza o możliwym wysunięciu się ciała powódki z pasów bezpieczeństwa i uderzenia w lewy słupek nie została poparta żadnymi argumentami możliwymi do weryfikacji w drodze odpowiednich wyliczeń. Poza tym biegli lekarze w ocenie Sądu nie mają dostatecznych kwalifikacji do samodzielnego ustalenia (bez pomocy specjalisty do spraw rekonstrukcji wypadków) zachowania się ciała w pojeździe ulegającym zderzeniu. Dopiero po ustaleniu przebiegu zderzenia pojazdów i ustalenia zachowania się ciała mogą ustalić doznane lub przewidywane obrażenia.

4.7. Sąd oddalił wniosek powódki o przeprowadzenie dowodu z opinii kolejnych biegłych. W ocenie Sądu opinia biegłych R. G. i J. S. została sporządzona rzetelnie i stanowi dostateczny materiał dla poczynienia ustaleń faktycznych.

4.8. Sąd oddalił wnioski dowodowe pełnomocnika powódki zawarte w piśmie procesowym z dnia 4 lipca 2011 r. Wnioski te zostały złożone po upływie terminu prekluzyjnego określonego postanowieniem Sądu z dnia 7 marca 2008 r. (k.744). poza tym wnioski dowodowe dotyczyły okoliczności, które były już przedmiotem badania Sądu przed uchylenie wyroku przez Sąd II instancji.

5. Podstawa prawna wyroku

5.1. W ocenie Sądu żądanie zapłaty w zakresie dotyczącym zadośćuczynienia nie zasługuje na uwzględnienie.

5.2. Odpowiedzialność ubezpieczyciela.

5.2.1 Powódka K. W. żądanie zapłaty objętej pozwem kwoty kieruje przeciwko pozwanemu jako odpowiedzialnemu z tytułu umowy ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej zawartej z posiadaczem pojazdu T. (...) - Bankiem (...) SA. Uprzedzając dalsze rozważania należy podkreślić, że pomiędzy zawarciem przez poprzednika prawnego pozwanego umowy ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej, zdarzeniem, z którym powódka łączy odpowiedzialność pozwanego tj. wypadkiem z dnia 23 lipca 2003 r. a datą orzekania w niniejszej sprawie nastąpiły zmiany przepisów regulujących odpowiedzialność odszkodowawczą ubezpieczyciela. Zgodnie z art. 822 k.c. przez umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej zakład ubezpieczeń zobowiązuje się do zapłacenia określonego w umowie odszkodowania

za szkody wyrządzone osobom trzecim, względem których odpowiedzialność za szkodę ponosi ubezpieczający albo osoba, na której rzecz została zawarta umowa ubezpieczenia. Kwestię ubezpieczeń obowiązkowych i zakresu odpowiedzialności ubezpieczyciela regulowała w dacie wypadku Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 24 marca 2000 r. w sprawie ogólnych warunków obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody spowodowane ruchem tych pojazdów. Ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej (Ubezpieczenie OC) obejmuje posiadaczy pojazdów mechanicznych lub kierujących tymi pojazdami. Zgodnie z § 10 powołanego Rozporządzenia ubezpieczenia OC przysługuje odszkodowanie, jeżeli posiadacz lub kierujący pojazdem są zobowiązani na podstawie przepisów prawa cywilnego do odszkodowania za wyrządzoną w związku z ruchem pojazdu szkodę. Wystarczy zatem, że jedna z tych osób tj. posiadacz lub kierujący pojazdem jest zobowiązany do naprawienia szkody. Istotne zatem jest, czy i na jakich zasadach Bank (...) S.A. jako posiadacz pojazdu, względnie kierujący pojazdem R. W. jest odpowiedzialny za powstałą w związku z ruchem pojazdu szkodę.

5.3. Zasada odpowiedzialności posiadacza pojazdu lub kierującego.

5.3.1. Zgodnie z art. 436 k.c. w zw. z art. 435 § 1 k.c. odpowiedzialność za szkodę na osobie lub mieniu na skutek ruchu mechanicznego środka komunikacji poruszanego za pomocą sił przyrody ponosi jego samoistny posiadacz. Jednakże gdy posiadacz samoistny oddał środek komunikacji w posiadanie zależne, odpowiedzialność ponosi posiadacz zależny. Natomiast w razie zderzenia się mechanicznych środków komunikacji poruszanych za pomocą sił przyrody wymienione osoby (tj. posiadacz samoistny lub posiadacz zależny) mogą wzajemnie żądać naprawienia szkód na zasadach ogólnych. Również tylko na zasadach ogólnych osoby te są odpowiedzialne za szkody wyrządzone tym, których przewożą z grzeczności.

5.3.2. Przywołane przepisy odpowiedzialność posiadacza pojazdu mechanicznego za szkodę wywołaną jego ruchem motywują ryzykiem, w odróżnieniu od ogólnie przyjętej w ramach odpowiedzialności deliktowej zasady winy (art. 415 k.c.). Natomiast w dwóch wypadkach (zderzenia się pojazdów oraz przewozu z grzeczności) następuje powrót do ogólnej zasady odpowiedzialności tj. zasady winy. W pierwszej kolejności należy zatem ustalić charakter władztwa wykonywanego odpowiednio przez właściciela pojazdu tj. Bank (...) SA oraz kierującego pojazdem - R. W..

5.3.3. Nie ulega wątpliwości, że Bank (...) SA był w dacie wypadku jako właściciel pojazdu także jego posiadaczem samoistnym.

Zgodnie bowiem z art. 336 posiadaczem rzeczy jest ten, kto nią faktycznie włada jak właściciel (posiadacz samoistny), jak i ten, kto nią faktycznie włada jak użytkownik, zastawnik, najemca, dzierżawca lub mający inne prawo, z którym łączy się określone władztwo nad cudzą rzeczą (posiadacz zależny). Natomiast zgodnie z art. 337 posiadacz samoistny nie traci posiadania przez to, że oddał rzecz w posiadanie zależne.

Z dokonanych przez Sąd ustaleń wynika jednoznacznie (co było pomiędzy stronami bezsporne), że Bank (...) SA nie został w dacie wypadku pozbawiony przez inny podmiot samoistnego posiadania. Powierzenie samochodu pracownikowi nie stanowi oczywiście wyzbycia się posiadania samoistnego.

5.3.4. Spór pomiędzy stronami wywołała ocena prawna władztwa kierującego pojazdem R. W..

Sąd podziela stanowisko pozwanego, który twierdzi, że kierujący pojazdem R. W. był jego dzierżycielem.

Definicję legalną tego pojęcia zawiera art. 338 k.c., który stanowi, że kto rzeczą faktycznie włada za kogo innego jest dzierżycielem. R. W. nie miał samodzielnych uprawnień do korzystania samochodu służbowego we własnym imieniu i we własnym interesie. Wykorzystywał samochód jako pracownik Banku (...) S.A. i wykonywanie obowiązków pracowniczych uprawniało go do korzystania z samochodu jako "narzędzia pracy". Zasady obowiązujące w Banku (...) S.A. zezwalały także na korzystanie z samochodu przez pracowników również poza wykonywaniem obowiązków związanych z pracą. W dalszym ciągu jednak uprawnienie do korzystania z samochodu wynikało ze stosunku pracy.

5.3.5. Oddanie pojazdu w dzierżenie kierującemu przez samoistnego posiadacza implikuje określone wnioski w zakresie zasad odpowiedzialności za szkodę wywołaną ruchem tego pojazdu. Odpowiedzialność samoistnego posiadacza pojazdu oparta na zasadzie ryzyka obejmuje według powołanego art. 436 § 1 k.c. wszelkiego rodzaju wadliwe działanie kierowcy (dzierżyciela). Kierowca nie może być bowiem traktowany jako osoba trzecia, za której czyny posiadacz samoistny nie ponosi odpowiedzialności.

Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 4 lutego 1970 r. w sprawie II CR 527/69 OSBCP 1970/11/202 stwierdził:

Zachowała swą moc pod rządem art. 436 § 1 k.c. zasada prawna uchwalona przez Całą Izbę Cywilną Sądu Najwyższego w sprawie I Co 20/60 (OSN 1961, poz. 61) a przewidująca, że użycie przez kierowcę dla celów własnych samochodu powierzonego mu jako pracownikowi nie zwalania właściciela samochodu od odpowiedzialności przewidzianej w art. 153 § 1 k.z.

Tak więc samoistny posiadacz pojazdu oddając go dzierżycielowi odpowiada za szkodę wywołaną ruchem tego pojazdu na zasadzie ryzyka, chyba że zajdą okoliczności uzasadniające odpowiedzialność na zasadach ogólnych tj. zderzenie się pojazdów lub przewóz z grzeczności.

Legitymacja bierna z art. 436 k.c. nie obejmuje natomiast dzierżyciela pojazdu. Odpowiada on wobec poszkodowanego na zasadzie winy zgodnie z art., 415 k.c.

Jak już wskazano oparta na zasadzie ryzyka odpowiedzialność posiadacza samoistnego, który powierzył pojazd dzierżycielowi ulega modyfikacji w razie zderzenia się pojazdów lub w razie przewozu grzeczności.

Powrót do zasad ogólnych odpowiedzialności w przypadku zderzenia się pojazdów dotyczy jedynie wzajemnych roszczeń posiadaczy, a nie roszczeń poszkodowanych osób trzecich (np. pasażerów), wobec których odpowiedzialność następuje na zasadzie ryzyka.

5.3.6. Odpowiedzialność posiadacza pojazdu na zasadach ogólnych (zasadzie winy) następuje w razie wyrządzenia szkody osobom przewożonym z grzeczności. Przewóz z grzeczności ma miejsce wówczas, gdy po stronie posiadacza pojazdu nie występuje obowiązek przewozu (wynikający ze stosunku obligacyjnego) a ponadto, gdy przewóz miał charakter nieodpłatny.

W ocenie Sądu przewóz powódki K. W. był właśnie przewozem z grzeczności. Powódki nie łączył z Bankiem (...) S.A. jakiegokolwiek stosunek obligacyjny, z którego wynikałby obowiązek dokonania przewozu. Powódka skorzystała z uprzejmości pracownika banku (tu akurat jej męża), który jechał w kierunku oczekiwanym przez powódkę. Nawet wcześniejsze zaaranżowanie wspólnego przejazdu (umówienie się) nie wyklucza grzecznościowego charakteru tej relacji.

Oznacza to, że odpowiedzialność zarówno Banku (...) S.A. jak i kierującego pojazdem R. W. winna być oceniana w świetle zasady winy, przy czym Bank jako samoistny posiadacz odpowiada za zawinione działanie dzierżyciela jak za działanie własne.

5.4. Ogólne przesłanki odpowiedzialności.

5.4.1. Ustalenie odpowiedzialności pozwanego jako następcy prawnego ubezpieczyciela wymaga zatem pozytywnej weryfikacji przesłanek odpowiedzialności kierującego pojazdem w oparciu o zasadę winy. Zasadę tę wyraża art. 415 k.c., który stanowi, że kto z winy swej wyrządzi drugiemu szkodę obowiązany jest do jej naprawienia. Natomiast zakres odpowiedzialności odszkodowawczej sprawcy ogranicza się do normalnych następstw jego działania lub zaniechania. Zgodnie bowiem z art. 361 § 1 k.c. zobowiązany do odszkodowania ponosi odpowiedzialność tylko za normalne następstwa działania lub zaniechania, z którego szkoda wynikła. Odszkodowanie z kolei może ulec odpowiedniemu zmniejszeniu, jeżeli poszkodowany przyczynił się do powstania lub zwiększenia rozmiaru szkody. (art. 362 k.c.)

Z kolei podstawę żądania zadośćuczynienia za doznaną krzywdę (szkodę niemajątkową) stanowi art. 445§1 kc w związku z art. 444§1 kc. Zgodnie z powyższymi przepisami w razie uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia sąd może przyznać poszkodowanemu odpowiednią sumę pieniężną tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę.

Rozstrzygnięcie o żądaniu pozwu w zakresie zapłaty zadośćuczynienia wymaga zatem analizy następujących przesłanek (istota sporu):

- 1) czy działanie R. W. miało charakter zawiniony
- 2) czy po stronie powódki K. W. nastąpił uszczerbek o charakterze niemajątkowym w postaci uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia,
- 3) czy pomiędzy działaniem R. W. a zaistniałym po stronie powódki uszczerbkiem istnieje związek przyczynowy i czy ma on charakter adekwatny,
- 4) czy powódka własnym działaniem (zaniechaniem) przyczyniła się do powstania lub zwiększenia szkody
- 5) jaki jest rozmiar krzywdy (jako podstawa zapłaty zadośćuczynienia w określonej wysokości)
- 6) czy zachodzą inne okoliczności uzasadniające odpowiednie zmniejszenie odszkodowania (miarkowanie odszkodowania w oparciu o art. 362 k.c.)

5.4.2. Działanie R. W..

W ocenie Sądu działanie kierującego pojazdem T. miało charakter zawiniony. Kierujący naruszył zasady ruchu drogowego. Zgodnie z art. 16 ustawy prawo o ruchu drogowym kierującego pojazdem obowiązuje ruch prawostronny. Kierujący pojazdem, korzystając z drogi dwujezdniowej, jest obowiązany jechać po prawej jezdni; do jezdni tych nie wlicza się jezdni przeznaczonych do dojazdu do nieruchomości położonej przy drodze. R. W. nie zastosował się do wskazanej wyżej zasady ruchu prawostronnego, zjechał na przeciwny pas jezdni, gdzie doszło do czołowego zderzenia z ciągnikiem siodłowym zespołu pojazdów. Jazda kierowcy ciągnika była prawidłowa. W ocenie Sądu R. W. wjeżdżając na przeciwny pas ruchu powinien był liczyć się z możliwością nadjechania z przeciwnika innego pojazdu i dojścia do zderzenia. Był kierowcą, który korzystał z samochodu służbowego. Miał doświadczenie dostateczne w prowadzeniu pojazdu na trasie poza ruchem miejskim. Jako osoba posiadająca prawo jazdy powinien był mieć świadomość istniejących zagrożeń.

5.4.3. Uszczerbek niemajątkowy K. W.

Powódka w wypadku poniosła liczne obrażenia ciała. W związku z tym odczuwała silne dolegliwości bólowe. Przechodziła zabiegi operacyjne, długotrwały proces leczenia i rehabilitacji. W chwili obecnej nie jest w stanie funkcjonować samodzielnie i wymaga stałej opieki osób trzecich. Nie jest możliwa jej jakakolwiek aktywność i rozwój na różnych polach - życia zawodowego, społecznego, czy rodzinnego. Tego rodzaju strata stanowi niewątpliwie uszczerbek o charakterze niemajątkowym.

5.4.4. Związek przyczynowy pomiędzy działaniem R. W. a szkodą oraz przyczynienie się powódki do powstania lub zwiększenia szkody.

5.4.4.1. Z uwagi na to, że kwestia związku przyczynowego pomiędzy sprawstwem R. W. a doznany przez powódkę uszczerbkiem oraz jej przyczynienie się do powstania lub zwiększenia szkody stanowiły element zasadniczego sporu pomiędzy stronami, te przesłanki wymagają wnikliwego omówienia.

5.4.4.2. Związek przyczynowy jako przesłanka odpowiedzialności odszkodowawczej.

Związek przyczynowy jako jedna z przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej to związek łączący zdarzenie, które uznajemy za przyczynę szkody (ściślej naruszenia sfery dóbr poszkodowanego), z jego skutkiem w dobrach poszkodowanego. Związek ten w zasadzie przebiega dwuetapowo: między zdarzeniem szkodzącym, a naruszeniem sfery dóbr poszkodowanego oraz tym naruszeniem a stanem dóbr poszkodowanego (po naruszeniu).

Podstawową regulację w zakresie związku przyczynowego zawiera art. 361 § 1 kc. Stanowi on, że zobowiązany do odszkodowania ponosi odpowiedzialność tylko za normalne następstwa działania lub zaniechania, z którego szkoda wynikła.

Owa regulacja pełni dwie zasadnicze funkcje:

- po pierwsze istnienie związku przyczynowego jest przesłanką wystąpienia odpowiedzialności odszkodowawczej,
- po drugie związek przyczynowy pomiędzy zdarzeniem szkodzącym a naruszeniem dóbr poszkodowanego wyznacza zasięg odpowiedzialności zobowiązanego do naprawienia szkody (dłużnika).

Ustalenie rozmiarów szkody polega na porównaniu dwóch stanów aktualnego oraz hipotetycznego, tj. takiego jaki by istniał gdyby nie wystąpiły następstwa zdarzenia szkodzącego powiązane z tym zdarzeniem wymaganym związkiem przyczynowym. Związek przyczynowy w rozumieniu art. 361 § 1 nie przebiega jednak pomiędzy zdarzeniem szkodzącym a szkodą, lecz pomiędzy zdarzeniem szkodzącym a aktualnym stanem dóbr poszkodowanego. Szkoda zaś stanowi wynik porównania stanu hipotetycznego (gdyby zdarzenie szkodzące nie wystąpiło) ze stanem aktualnym. Dopiero ustalenie, że aktualny stan dóbr poszkodowanego jest niższy od hipotetycznego mamy do czynienia ze szkodą.

W tym sensie należy przyznać rację pozwanemu, który twierdzi, że dłużnik (odpowiedzialny za szkodę) może odpowiadać za zaistniały uszczerbek (naruszenie dóbr poszkodowanego) - tu rzeczywiście poniesione przez K. W. obrażenia - a nie za obrażenia hipotetyczne tj. takie które by wystąpiły, gdyby powódka miała przypięte pasy. Rozwinięcie tej kwestii nastąpi w dalszej części uzasadnienia.

Z uwagi kluczowej na tym etapie rozważań problem wielości przyczyn naruszenia dóbr powódki (uszkodzenie ciała) konieczne staje się krótkie nakreślenie zagadnień teorii warunkowości, adekwatnej przyczynowości oraz zbiegu przyczyn.

Teoria równowartości przyczyn (*conditio sine qua non*) zakłada, że wszystkie zdarzenia, których zaistnienie wywołuje w ostatecznym rezultacie skutek będący przedmiotem badania (naruszenie sfery dóbr poszkodowanego) są równowartościowe. Eliminacja któregośkolwiek z tych zdarzeń jako przyczyny wyłączałaby zaistnienie danego skutku. Negatywny wynik testu *conditio sine qua non* jest możliwy tylko wówczas, gdy okaże się, że w braku zdarzenia badanego jako przyczyna doszłoby do tego samego naruszenia dóbr poszkodowanego.

W tym sensie zarówno działanie R. W. polegające na nieprawidłowej jeździe samochodem, jak i działanie (zaniechanie) powódki polegające na braku zapięcia pasów bezpieczeństwa było przyczyną (*conditio sine qua non*) wystąpienia skutku w postaci doznanych obrażeń (np. rozległych obrażeń twarzoczaszki). Eliminacja któregośkolwiek z tych zdarzeń wykluczałaby powstanie faktycznie zaistniałego skutku. Gdyby R. W. jechał prawidłowo, to powódka mimo braku zapięcia pasów bezpieczeństwa nie doznałaby obrażeń. Gdyby nawet R. W. jechał nieprawidłowo, a powódka miała zapięte pasy bezpieczeństwa to również nie doznałaby obrażeń (takich, jakich doznała w rzeczywistości).

Teoria równowartości przyczyn nie daje możliwości ograniczenia odpowiedzialności cywilnej w sytuacji, gdy ostateczny skutek jest następstwem kilku zdarzeń, za których powstanie odpowiadają inne podmioty.

Art. 361 § 1 k.c. posługujący się pojęciem "normalnych następstw" jest wyrazem przyjętej przez ustawodawcę teorii adekwatnego związku przyczynowego. Założeniem teorii adekwatności jest wartościowanie przyczyn stanowiących *conditio sine qua non* danego skutku. Za normalne następstwa danej przyczyny uważane są takie, których prawdopodobieństwo powstania każdorazowo zwiększa się przez zaistnienie przyczyny. Oceniamy to na podstawie

zestawienia badanej sytuacji innymi podobnymi sytuacjami. Dzięki temu dane zdarzenie uznane za przyczynę ocenimy jako sprzyjające z dużym prawdopodobieństwem pojawieniu się danego skutku.

Negatywną stroną adekwatnego związku przyczynowego jest eliminacja odpowiedzialności za następstwa nienormalne. Ma to szczególne znaczenie w sytuacji, gdy związek przyczynowy na charakter wieloczłonowy.

Ze związkiem wieloczłonowym mamy do czynienia wówczas, gdy ostateczny skutek jest następstwem kilku (wielu) przyczyn pośrednich, z których każda wywołuje określony pośredni skutek, a następna zwiększa prawdopodobieństwo wystąpienia skutku ostatecznego. Z im większym oddaleniem od zdarzenia początkowego mamy do czynienia, tym bardziej prawdopodobne jest to, że na skutek okoliczności zewnętrznych (tj. kolejnych przyczyn) ostateczny skutek nie będzie normalnym następstwem zdarzenia analizowanego jako pierwotna przyczyna.

Wystąpienie w takim wieloczłonowym łańcuchu przyczyny (okoliczności) której nie można przypisać dłużnikowi prowadzi do tzw. przerwania normalnego związku przyczynowego. Okoliczność taka przerywająca normalny związek przyczynowy pomiędzy działaniem sprawcy (dłużnika) o ostatecznym rezultacie w postaci uszczerbku w dobrach poszkodowanego nosi nazwę *nova causa interveniens*. Dłużnik może ponosić odpowiedzialność tylko za następstwa powstałe do momentu włączenia się tego rodzaju zdarzenia. Podkreślić należy, że chodzi tu o następstwa rzeczywiste, nie zaś te które by nastąpiły, gdyby nie pojawienie się *nova causa interveniens*.

Od omówionego powyżej wieloczłonowego łańcucha przyczyn należy odróżnić sytuację zbiegu przyczyn. W sytuacji zbiegu przyczyn mamy do czynienia z niepodzielnością (jednością) szkody. Nie da się ustalić udziału kauzalnego poszczególnych przyczyn w jej powstaniu. Nie jest tak jak w związku wieloczłonowym, że każda przyczyna "odpowiada" za część (pewien etap) ostatecznego skutku. Oddziaływanie współprzyczyn polega na tym, że pokrywają się one czasowo. Dołączenie się drugiej (kolejnej) przyczyny nie przekreśla roli pierwszej z nich.

Zbieg przyczyn może przybrać postać alternatywną lub kumulatywną.

W przypadku przyczynowości alternatywnej każda z przyczyn, które realnie oddziaływały, była w stanie wywołać samodzielnie naruszenie dóbr poszkodowanego w takim rozmiarze w jakim doszło do tego w rzeczywistości.

Natomiast w przypadku kauzalności kumulatywnej żadna z kilku działających w rzeczywistości przyczyn nie byłaby w stanie wywołać naruszenia w takim rozmiarze, w jakim do niego doszło, bądź też w ogóle nie spowodowałyby go.

W kumulatywnym bądź alternatywnym zbiegu jedną z przyczyn określonego skutku może być zdarzenie przypisane poszkodowanemu, w szczególności jego działanie lub zaniechanie. Taka sytuacja pozwala na zastosowanie konstrukcji przyczynienia się poszkodowanego (art. 362 k.c.)

5.4.4.3. W ocenie Sądu w niniejszej sprawie mamy do czynienia właśnie z kumulatywnym zbiegiem przyczyn, z których jedna stanowi działanie (zaniechanie) poszkodowanego.

Naruszenie dóbr powódki w postaci doznania określonych obrażeń nie następowało "etapami" tj. w ten sposób, że część owego uszczerbku powstała na skutek działań kierowcy, zaś dalsza część na skutek działań poszkodowanej. Wówczas mielibyśmy do czynienia ze związkiem wieloczłonowym, a odpowiedzialność dłużnika ograniczyłaby się do szkody powstałej w "pierwszym etapie".

W odniesieniu do doznanego przez powódkę naruszenia obie przyczyny (tj. nieprawidłowa jazda R. W. i brak zapięcia przez powódkę pasów bezpieczeństwa) występowały jednocześnie i ich łączne wystąpienie (a nie po kolei) spowodowało wystąpienie określonego następstwa w postaci rzeczywiście zaistniałych obrażeń (w szczególności twarzoczaszki).

Nie można zatem powiedzieć, jak chce tego pozwany, że to zachowanie powódki było wyłączną przyczyną naruszenia jej dóbr, a w konsekwencji powstania szkody. Doznane przez powódkę rzeczywiste obrażenia pozostają w adekwatnym związku przyczynowym z tak skumulowanymi zdarzeniami tj. nieprawidłową jazdą polegającą na

zjechaniu na przeciwny pas ruchu oraz brakiem zapięcia pasów bezpieczeństwa. Natomiast zakres odpowiedzialności odszkodowawczej będzie weryfikowany w oparciu o instytucję przyczynienia się poszkodowanego.

5.4.5. Przyczynienie się powódki do powstania szkody i miarkowanie świadczenia odszkodowawczego

Ustalenie, że działanie (zaniechanie) powódki polegające na braku zapięcia pasów bezpieczeństwa było jedną ze współprzyczyn doznanego przez powódkę uszczerbku, nakazuje przyjąć, że przyczyniła się ona po powstania szkody (a w zasadzie uszczerbku na jej dobrach).

Jak już wskazano, zgodnie z art. 362 jeżeli poszkodowany przyczynił się do powstania lub zwiększenia szkody, obowiązek jej naprawienia ulega odpowiedniemu zwiększeniu stosownie do okoliczności, a zwłaszcza stopnia winy obu stron.

Oznacza to, że w sytuacji, gdy działanie poszkodowanego o charakterze zawinionym było jedną z przyczyn naruszenia sfery dóbr poszkodowanego, świadczenie odszkodowawcze nie będzie odpowiadało wysokości poniesionej szkody. Obowiązek jej naprawienia ulega bowiem odpowiedniemu zmniejszeniu.

Sąd stoi na stanowisku, że zadośćuczynienie, którego powódka domagała się od poprzednika prawnego pozwanego w toku postępowania likwidacyjnego w kwocie 300000zł. jest adekwatnego rozmiaru doznanej przez nią krzywdy. Wniosek ten wynika z następujących okoliczności:

- Powódka była młodą i zdrową osobą, mającą w perspektywie całe życie zawodowe i rodzinne.
- Powódka na skutek obrażeń doznała istotnego ograniczenia we wszystkich sferach życia (osobistego, rodzinnego, społecznego i zawodowego).
- Powódka nie jest zdolna do samodzielnej egzystencji
- Powódka wymaga całkowitej pomocy osób trzecich, co wiąże się z poczuciem uzależnienia i upokorzenia.
- Powódka przechodziła długotrwały, uciążliwy i bolesny proces leczenia i rehabilitacji.
- Następstwa wypadku mają charakter trwały, co stwarza u powódki poczucie beznadziejności.

Z uwagi jednak na przyczynienie się powódki do powstania szkody świadczenie odszkodowawcze winno ulec odpowiedniemu zmniejszeniu. Ustawodawca poza stopniem winy oby stron nie wskazuje kryteriów jakimi winien kierować się Sąd obniżając świadczenie odszkodowawcze.

Podstawowym elementem jako wskazanym przez ustawodawcę jest stopień winy obu stron tj. poszkodowanego oraz sprawcy.

W ocenie Sądu stopień winy powódki w spowodowaniu zdarzenia skutkującego uszczerbkiem na jej dobrach był znaczny. Powódka była świadoma zagrożenia, jakie niesie za sobą brak zapiętych pasów bezpieczeństwa. Powódka była osobą dostatecznie wykształconą, mającą doświadczenie w podróżowaniu samochodem - także poza miastem. Rozwojowi tej świadomości sprzyjały także szeroko zakrojone kampanie medialne. Powódka zatem decydując się na jazdę bez zapiętych pasów liczyła się z możliwymi konsekwencjami.

Sąd weryfikował także stopień obiektywnej bezprawności działania powódki. W istocie zapięcie pasów bezpieczeństwa jest obowiązkiem obwarowanym sankcją o charakterze karnym - grzywną lub naganą, a popełnienie takiego czynu stanowi wykroczenie.

Dla podjęcia decyzji o obniżeniu odszkodowania konieczna jest także ocena stopnia zawinienia działania R. W.. W dniu wypadku panowały trudne warunki drogowe. R. W. nie zastosował się do zasady ruchu prawostronnego, zjechał na przeciwny pas jezdni. Zebrany w sprawie materiał dowodowy nie pozwala na ustalenie, dlaczego R. W. podjął decyzję

o zmianie pasa ruchu. W ocenie Sądu wina R. W. w jej aspekcie subiektywnym posiadała znacznie niższy stopień nasilenia niż wina powódki. Zebrany w sprawie materiał nie pozwala na przypisanie sprawcy wypadku brawury (jechał z prędkością ok. 50 km/h). natomiast przyjęta przez niego technika jazdy okazała się nieprawidłowa, skoro doszło do zmiany pasa ruchu na przeciwny.

Sąd miał także na uwadze to, że działanie powódki polegające na braku zapięcia pasów bezpieczeństwa w znacznie bardziej istotny sposób przyczyniło się do powstania zaistniałego uszczerbku (doznanych obrażeń). Jak ustalono bowiem, gdyby powódka miała zapięte pasy, obrażenia jej ciała byłyby niewielkie, wymagające najwyżej kilkutygodniowego leczenia, bez trwałych następstw. Tak więc w ocenie Sądu stopień przyczynienia się powódki do powstania uszczerbku na jej dobrach był o wiele silniejszy niż stopień przyczynienia się sprawcy wypadku tj. R. W..

Według Sądu na wysokość świadczenia odszkodowawczego winien mieć także wpływ fakt, że powódka podróżując samochodem korzystała z uprzejmości posiadacza pojazdu oraz kierowcy.

Mając zatem na uwadze:

- silniejszy stopień zawinienia po stronie powódki niż sprawcy wypadku,
- znacząco większą wagę zachowania powódki dla powstania uszczerbku w porównaniu z działaniem sprawcy
- fakt przewozu z grzeczności

Sąd uznał za stosowne zmniejszyć wysokość należnego świadczenia odszkodowawczego o 80 %. Zatem należne powódce świadczenie z tytułu zadośćuczynienia wynosi 60000 zł.

5.4.6. Obliczenie należnego świadczenia

Powódka w postępowaniu likwidacyjnym pismem z dnia 25 lutego 2005 r. domagała się zapłaty 300000 zł.

Zobowiązanie, do zapłaty zadośćuczynienia za szkodę na osobie oraz zwrot kosztów pogrzebu ma charakter zobowiązania bezterminowego. Jego wymagalność należy więc określić na podstawie dyspozycji art. 455 kc., który stanowi, że jeżeli termin spełnienia świadczenia nie jest oznaczony, ani nie wynika z właściwości zobowiązania świadczenie powinno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania.

Modyfikację tej reguły zawiera art. 14. ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych (...). Przepis ten stanowi, że zakład ubezpieczeń wypłaca odszkodowanie w terminie 30 dni licząc od dnia złożenia przez poszkodowanego lub uprawnionego zawiadomienia o szkodzie. W przypadku gdyby wyjaśnienie w terminie, o którym mowa w ust. 1, okoliczności niezbędnych do ustalenia odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń albo wysokości odszkodowania okazało się niemożliwe, odszkodowanie wypłaca się w terminie 14 dni od dnia, w którym przy zachowaniu należytej staranności wyjaśnienie tych okoliczności było możliwe, nie później jednak niż w terminie 90 dni od dnia złożenia zawiadomienia o szkodzie, chyba że ustalenie odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń albo wysokości odszkodowania zależy od toczącego się postępowania karnego lub cywilnego. W terminie, o którym mowa w ust. 1, zakład ubezpieczeń zawiadamia na piśmie uprawnionego o przyczynach niemożności zaspokojenia jego roszczeń w całości lub w części, jak również o przypuszczalnym terminie zajęcia ostatecznego stanowiska względem roszczeń uprawnionego, a także wypłaca bezsporną część odszkodowania.

Pozwany nie wskazywał w niniejszym postępowaniu na okoliczności uzasadniające wydłużenie terminu ustawowego. Zapłata winna nastąpić wg. twierdzeń powódki do 31 marca 2005r. Należne świadczenie 60.000 zł. wymagalne najpóźniej od 1 kwietnia 2005r. W dniu 25 maja 2005 r. zapłacono na rzecz powódki 20.000 zł. Należne odsetki za opóźnienie za okres od dnia 1 kwietnia 2005 r. do dnia 24 maja 2005 r. od kwoty 60000 zł. wynoszą 1176 zł. 16 gr. Dnia 16 lutego 2007 r. pozwany zapłacił na rzecz powódki 80000 zł. Odsetki od kwoty 40000 od dnia 24 maja 2005 r. do dnia 15 lutego 2007 wynoszą 8 278,36 zł. Zapłacona kwota 100000 zł. pokryła zatem w całości zobowiązanie główne i odsetki.